

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת עירית הוד

תובע ריזק שיבלי

נגד

נתבעים
1. סולימאן שיבלי
2. רשות המיסים בישראל

החלטה

רקע

- 1
2
3 1. לפני בקשה לסילוק התביעה על הסף שהגישה הנתבעת רשות המיסוי, משרד מיסוי מקרקעין
4 (להלן: "הנתבעת").
5
6 2. התובע הגיש תביעה לפסק דין הצהרתי לביטול עסקה וביטול חיוב במיסים.
7
8 3. התביעה הוגשה כנגד מי שלכאורה רכש את הזכויות מהתובע וכן כנגד הנתבעת לביטול החיוב
9 במס.
10
11 4. התובע הגיש לרשות המיסים (להלן: "הנתבעת") בקשה לבטל חיובו בתשלום מס שהוטל עליו
12 בגין עסקה במקרקעין שנערכה בתאריך 13.9.2008 בחלקה 75 גוש 17215 בכפר שיבלי (להלן:
13 "העסקה"), אך בוטלה לטענתו. בקשת התובע נדחתה והתובע לא הגיש ערר על ההחלטה
14 במסגרת ההליכים הקבועים בחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963 (להלן:
15 "החוק"). כעת פונה התובע לבית המשפט בבקשה למתן פסק דין הצהרתי המופנה בין היתר
16 לנתבעת לביטול העסקה וכן לביטול השומות שהוטלו עליו בגינה.
17
18 5. בפתח הדברים יודגש, כי התביעה הוגשה כתביעה אזרחית לפסק דין הצהרתי ולא כערר על
19 החלטת הנתבעת לדחות את בקשת התובע לביטול חיוב במס נוכח הטענה לביטול העסקה
20 במסגרתה הוא הוטל.
21

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

טענות התובע בתמצית

- 1
- 2
- 3 6. במסגרת התביעה טוען התובע, כי דיווח לנתבעת אודות העסקה וכי על סמך הדיווח הטילה
- 4 עליו הנתבעת חיובי מס. התובע טוען, כי טרם שילם את המס שהוטל עליו.
- 5
- 6 7. התובע מבקש מבית המשפט להכריז על ביטול העסקה וכן על ביטול המיסים שהוטלו בגינה
- 7 ולהורות לנתבעת למחוק את העסקה ולבטל את כלל החיובים הנובעים מרישומה, והכל בטענה
- 8 שלתובע אין זכות במקרקעין אותה הוא יכול להעביר לרוכש (הנתבע הנוסף).
- 9
- 10 8. התובע טוען, כי ביום 9.3.09 הגיש לנתבעת בקשה לביטול חיוב במס בשל עסקה שבוטלה, אך
- 11 הנתבעת דחתה את בקשתו. (עותק מבקשה זו לא צורף לנספחי התביעה). לטענתו ביום 3.5.21
- 12 הגיש לנתבעת בקשה נוספת לביטול החיוב במס בשל ביטול אותה העסקה וכי ביום 14.9.21
- 13 שלחה הנתבעת תגובה בה נכתב, כי הוחלט לדחות את הבקשה, הליך השומה הסתיים והוא
- 14 מופנה לבית המשפט להגשת בקשה לביטול העסקה. לטענתו, תגובת הנתבעת מהווה החלטה
- 15 בבקשתו החוזרת לאור כך שהנתבעת בחנה את הבקשה והתעלמה מהעובדה שהעסקה לא
- 16 הושלמה מאחר ואין לתובע זכויות במקרקעין.
- 17
- 18 9. בתגובתו לבקשת הנתבעת לסילוק התביעה על הסף שב התובע וטען, כי הגיש את התביעה כיוון
- 19 שהופנה לעשות כן על ידי הנתבעת בעצמה לאחר שנאמר לו בפורש על ידה, כי בשל חלוף הזמן
- 20 הרב אין לה סמכות לבטל את חיובי המס ומשכך עליו לפנות לבית המשפט בבקשה לבטל את
- 21 העסקה. לדידו, הנתבעת הבהירה לו בתגובתה מיום 14.9.21, כי אין לה סמכות לדון בביטול
- 22 חיובי המס הנובעים מהעסקה וכי בקשה נוספת מצדו לביטול העסקה כלל לא נדונה על ידה,
- 23 ומשכך לא נותרה בידו ברירה אלא להגיש את התביעה.
- 24
- 25 10. לטענת התובע, בטרם הוגשה התביעה, הוא פנה לבית המשפט בערר על החלטת הנתבעת והומלץ
- 26 לו למחוק את הערר ולהגיש תביעה מאחר ורק לבית המשפט הסמכות לבטל את העסקה. משכך
- 27 מסיק הוא, כי לבית המשפט הסמכות העניינית לדון בתביעה. לטענתו אם יגיש ערר הוא יידחה
- 28 ויהיה עליו לשלם את המס בגין עסקה שלא הושלמה.
- 29
- 30 11. התובע טוען, כי אין מדובר בביטול עסקה לצורך החזרת מס, כי למעשה המס לא שולם.
- 31
- 32

טענות הנתבעת בתמצית

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

- 1
2 12. הנתבעת טוענת, כי במסגרת התביעה מבקש התובע לבטל עסקה במקרקעין וכפועל יוצא מכך
3 לבטל את חיובי המס שהוטלו בגינה.
4
5 13. לטענת הנתבעת, בית המשפט אינו מוסמך לדון בתביעה זו בשל העדר סמכות עניינית. לטענתה,
6 החוק קובע מסלול נפרד וספציפי לדיון ולהכרעה בסוגיות הקשורות לענייני מס המוטל על
7 עסקאות מקרקעין לרבות מסלול בבקשה להשבת מס בעקבות ביטול עסקה שנעשתה
8 במקרקעין. לטענתה, מקום שהמחוקק קבע פרוצדורה ייחודית לנקיטת הליך משפטי, הרי אין
9 לעקוף פרוצדורה זו ויש להקפיד על קיום הוראות הסמכות העניינית.
10
11 14. הנתבעת טוענת, כי המחוקק קבע בסעיף 102 לחוק את המתווה להשבת מס במקרה של ביטול
12 עסקה ולכן על התובע להגיש בקשתו למנהל מיסוי מקרקעין, לו הסמכות לדון בבקשה זו בכל
13 הנוגע להיבט המיסוי.
14
15 15. עוד טוענת הנתבעת, כי לביטול עסקה שני רבדים: הרובד החוזי ורובד המיסוי. בשני הרבדים
16 הבקשה היא לביטול עסקה, אולם בכל רובד המבחנים לקבלת הבקשה שונים. התובע רשאי
17 לפנות לבית המשפט בבקשה לביטול העסקה ברובד החוזי שלה, ובמקביל וללא תלות בתביעה,
18 יכול הוא, תחת מגבלות הדין, לפנות למנהל מיסוי מקרקעין בבקשה לביטול עסקה ברובד
19 המיסוי, קרי להשבת המס או ביטול שומה בגין עסקה שבוטלה.
20
21 16. בתשובתה לטענות התובע לבקשה לסילוק על הסף טוענת הנתבעת, כי התגובה אליה מפנה
22 התובע ואשר עליה הוא מבסס את תביעתו ניתנת לפרשנות אחת לפיה הליך השומה הסתיים
23 בשנת 2009 וככל שהיו לתובע השגות היה עליו לפנות לבית המשפט בשבתו כוועדת ערר בהתאם
24 למועדים שנקבעו בחוק, קרי בתוך 30 ימים מיום שנמסרה לו ההחלטה עליה ביקש להשיג
25 כאמור בשנת 2009.
26
27 17. הנתבעת מוסיפה וטוענת, כי חזקה על ב"כ התובע שיכיר את הדין ויפעל על פיו, וכי הוסבר לו
28 שקיים מסלול ייחודי בו רשאי הוא להשיג על החלטות הנתבעת. לטענתה, אף קיבלה את
29 הסכמת ב"כ התובע למחוק אותה מהתביעה.
30
31
32

דיון והכרעה

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

- 1 18. האם יש להורות על סילוק התביעה על הסף כנגד הנתבעת. זו השאלה בה דרושה הכרעתי
2 במסגרת הבקשה שלפניי.
3
- 4 19. לאחר שקילת מכלול טענות הצדדים והחומר המונח לפניי, מצאתי, כי דין הבקשה להתקבל
5 מהנימוקים שיפורטו להלן.
6
- 7 20. ההלכה היא, כי זכות הגישה לערכאות המשפטיות היא זכות יסוד ולא בנקל יסגור בית המשפט
8 שעריו בפני מתדיין בטרם ניתן לו יומו בבית המשפט וניתנה לו הזדמנות להעלות טענותיו
9 ולפעול לשם הוכחתן. סעד של סילוק תובענה על הסף הוא סעד דרסטי ושומה על בית המשפט
10 לנהוג בזהירות רבה בעת הפעלת סעד זה. בית המשפט יעניק סעד כאמור רק במקרים בהם לא
11 קיימת אף לא אפשרות קלושה, כי התובע יהיה זכאי לסעד המבוקש על ידו לאור העובדות
12 המהוות את עילת התביעה.
13
- 14 21. בפסיקה נקבע, כי בית המשפט, במסגרת שקול דעתו במתן צו הצהרתי, יבחן האם לתובע
15 אפשרות לקבל את הסעד האמיתי והמעשי במקום אחר (ע"א 299/79 ברנוביץ נ' כהנא ואח'
16 פ"ד לד(2) 601, 606). כך אם התובע יכול לבצע את זכותו על ידי פניה לגוף סטטוטורי או ערעור
17 בדרך שנקבעה בדין – בית המשפט המוסמך ימאן בדרך כלל ליתן לו סעד של הצהרה (ד"ר י'
18 זוסמן, **סדרי הדין האזרחי**, מהדורה שביעית 1995, 563).
- 19
- 20 22. צדדים לעסקת מקרקעין נדרשים לדווח על העסקה למנהל אשר קובע את המיסים המוטלים
21 בגינה. בסעיף 102 לחוק נקבע, כי המנהל יחזיר מס אם הוכח לו, כי נתבטלה העסקה ששולם
22 עליה מס. למקרא לשון הסעיף ברי, כי הסמכות המוענקת למנהל היא אחת - לאשר החזר מס
23 ששולם או לבטל שומה שנערכה בגין עסקה שבוטלה. המנהל אינו מוסמך לבטל עסקה או לאשר
24 עסקה, אלא בהיבטי המיסוי. כך המנהל מחייב במס מקום שהוכח לו על עסקה שהתבצעה
25 ובהתאם מחזיר מס או מבטל שומה מקום שהוכח לו על עסקה שבוטלה. הצדדים לעסקה אינם
26 מבקשים מהמנהל להכריז על ביטול העסקה, כי אם להחזיר את המס ששולם בגינה עובר
27 לביטולה. חיזוק לכך ניתן למצוא בכותרת סעיף 102 לחוק "החזר מס בביטול מכירה".
28
- 29 23. המחוקק קבע הליך סדור וברור בנוגע להשגה ולערר על החלטת מנהל. כך בסעיף 87(א) לחוק
30 נקבע, כי נישום רשאי להשיג על החלטת מנהל בפניו בתוך 30 ימים, ובסעיף 88 נקבע, כי נישום
31 רשאי להגיש ערר על החלטת המנהל בתוך 30 ימים גם כן. ודוק, לא ניתן ליצור ייש מאין
32 הליכים "עוקפי חוק" בניסיון להאריך את המועדים הקבועים בחוק.

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

- 1
- 2 24. התובע הגיש לנתבעת בקשה לביטול שומה בעקבות ביטול עסקה בהתאם לסעיף 102 לחוק.
- 3 ביום 16.6.09 החליטה הנתבעת לדחות את הבקשה והודעה על כך נשלחה לצדדים. אין חולק,
- 4 כי על החלטה זו לא הוגש ערר על ידי התובע לבית המשפט ומקץ 30 ימים הפכה החלטה
- 5 לחלוטה והליך השומה הסתיים.
- 6
- 7 25. התובע, כמי שאוחז בקרנות המזבח, נשען בתביעתו על הודעת הנתבעת מיום 14.9.21 תוך שהוא
- 8 מעניק לה פרשנות שתסייע לו בסיכוי לזכות בסעד המבוקש. אינני מקבלת את הפרשנות שהציג
- 9 התובע ואני סבורה שהיא אינה משקפת את פני הדברים כראוי. כך, בעוד שהתובע מסיק
- 10 מהכתוב בהודעת הנתבעת, כי סלולה בפניו הדרך להגיש תביעה לבית המשפט בבקשה להורות
- 11 על ביטול העסקה, טוענת הנתבעת, כי ההודעה ברורה, לפיה משניתנה החלטה ב-16.6.09
- 12 הדוחה את הבקשה לביטול שומה בגין ביטול העסקה הסתיים הליך השומה, וככל שהיו לתובע
- 13 השגות היה עליו לפעול על פי החוק ולהגיש ערר לבית המשפט על אותה החלטה. מקובלת עליי
- 14 עמדת הנתבעת בעניין זה וסבורני, כי עמדתה היא הדרך הנכונה והיחידה בנסיבות העניין לפרש
- 15 את הודעתה מיום 14.9.21.
- 16
- 17 26. אינני מקבלת את טענת התובע, לפיה בקשתו לביטול השומה בגין ביטול העסקה אינה נוגעת
- 18 לענייני המס וזאת משני טעמים: האחד, לטענתו הוא אינו מבקש שיוחזר לו המס מאחר וכלל
- 19 לא שילם אותו, אלא מאי? ביטול חיוב מס שקול להשבת מס ששולם. העובדה שהתובע לא
- 20 שילם בפועל את המס אינה גורעת מעצם קיומה של השומה ועצם חיובו בה, ולכן יש לראות בו
- 21 כמי שפועל להשבת המס. יתרה מכך, משבחר התובע לפנות לנתבעת בבקשה לביטול חיוב במס
- 22 בגין ביטול עסקה על פי סעיף 102 ברי, כי הוא חפץ לבטל את העסקה לצורך ביטול חיובו
- 23 במיסים שהוטלו עליו בגינה. הטעם השני הוא שככל שרצה התובע לבטל את העסקה בינו ובין
- 24 הרוכש בהיבט החוזי בלבד, הרי שהיה עליו לבחור בהליך של ביטול חוזה ולפנות לערכאה
- 25 משפטית מתאימה. אולם, העובדה שבחר לצרף את הנתבעת לתביעתו מעידה כי בנוסף מטרתו
- 26 היא לבטל את החיוב במס.
- 27
- 28 27. בעניין זה לא למותר לציין, כי ביטול עסקה בהתאם לדין הכללי אין משמעו בהכרח שהביטול
- 29 יוכר לצורך דיני המס (ו"ע (מינהליים ת"א) 40007-09-14 דוד פרימו נ' מנהל מיסוי מקרקעין
- 30 תל אביב). לפיכך, גם אם יעלה בידו של התובע לזכות בסעד המבוקש ולבטל את הסכם המכירה,
- 31 בין במסגרת תביעה זו ובין בדרך אחרת, לא יהיה בכך כדי לכבול את ידי הנתבעת ולהחליף את
- 32 שיקול הדעת הבלעדי המוקנה לה מכוח החוק להחליט בעניין השבת המס או ביטול השומה.
- 33

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

28. בפסיקה נקבעה הלכה לפיה השגה על שומת מס אשר הוצאה, ובכלל זאת, על עצם הוצאת השומה ושיעורה, יש להגיש בדרך שנקבעה בחקיקת המס הרלוונטית (ע"א 306/78 פרומה קרוליק נ' עזבון המנוח פנחס ואח', פ"ד לג(1) 496, 500). הכוונה היא למסלול משפטי אשר התווה ונקבע במיוחד בחוק ספציפי. אין חולק, כי דרכי ההשגה הייחודיות שנקבעו בחוק הספציפי היו פתוחות בפני התובע, ברם הוא בחר שלא ללכת בהן. בנסיבות העניין ומשעה שהסעד המבוקש בתביעתו כלפי הנתבעת הינו הצהרה שתכליתה המובהקת היא חישוב מס, הדרך היחידה בה יכול וצריך היה התובע ללכת היא בדרך שנקבעה כאמור בחוק הספציפי.

29. בפסיקה אף נדונה חשיבות המועדים הקבועים בדיני המס והקפדה עליהם וכי חריגה מהמועדים הקבועים בחוק טעונה הגשת בקשה להארכת מועד תוך הצגת הטעמים לכך וקיום טעמים מיוחדים למתן אותה ארכה (רע"א 1643/00 פנינת טל השקעות בנייה בע"מ נ' פקיד שומה ירושלים, פ"ד נה(4), 198). במקרה שלפנינו לא פנה התובע בבקשה מתאימה ובמועדים המתאימים להגשת ערר ולהגשת בקשה להארכת מועד.

30. זאת ועוד מעיון בסעיפים 15 ו-17 לכתב התביעה עולה, כי משהעביר התובע את הטיפול בעניינו לייצוג אחר בשנת 2021 החליט להגיש בקשה נוספת לנתבעת לביטול החיוב במס בגין ביטול אותה העסקה. ברי, כי החלפת הייצוג אינה מזכה בהזדמנות נוספת להגשת הבקשה ואין בה כדי לסייע לתובע בניסיון לשנות החלטה חלוטה של הנתבעת או להאריך לו מועדים הקבועים בחוק.

התוצאה

31. המחוקק קבע מסלול דיוני-משפטי מיוחד להשגות, תביעות, עררים ושאר ההליכים הנוגעים לחישובי מס, החזרי מס ושאר סוגיות הנוגעות לגביית המס. לפיכך מצאתי, כי הגשת בקשה לפי סעיף 102 באמצעות הגשת תביעה לפסק דין הצהרתי הינה בבחינת ניסיון של התובע לעקוף את הוראות החוק הרלוונטי ולהאריך שלא כדין את המועדים להגשת השגה על החלטת הנתבעת, שעה שמטרתו היא ביטול המס שהוטל עליו.

32. לאור האמור אני נעתרת לבקשה ודוחה את התביעה על הסף כנגד הנתבעת. אני מחייבת את התובע בהוצאות הנתבעת בגין בקשה זו בסך 3,000 ₪. הסכום האמור ישולם בתוך 30 ימים ממועד המצאת החלטה זו, שאם לא כן יישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד מועד התשלום בפועל.

בית המשפט המחוזי בנצרת

ת"א 14832-02-22 שיבלי נ' שיבלי ואח'

תיק חיצוני:

1 33. התביעה תמשיך להתברר כנגד הנתבע בלבד. יצוין, כי הנתבע לא הגיש כתב הגנה למרות
2 המועדים הקבועים בחוק. לפיכך, ניתנת לתובע התראה של 30 ימים מהיום בטרם תימחק
3 התביעה בשל חוסר מעש.

4

5 34. המזכירות תמציא לצדדים ותקבע לעיוני בהתאם.

6

7

8

ניתנה היום, ו' תמוז תשפ"ב, 05 יולי 2022, בהעדר הצדדים.

9

עירית הוד, שופטת

10
11

